

SCRIITORII MOLDOVEI – COPILOR



Liviu Damian

CHIȘINĂU 2015

„...*Invoc cuvinte vechi
de omenie
pe care străbunicii
mi le-au dat.*”

(Liviu Damian)

Poetul, eseistul, publicistul, traducătorul, Liviu Damian s-a născut la 13 martie 1935 în familia intelectualilor Ștefan și Eufimia Damian din satul Strâmba, jud. Bălți (actualmente satul Corlăteni, Râșcani). În una din poezii poetul își descrie baștina astfel: „*Baștina e ochiul ce nu doarme./ Baștina aude ce-i în piept./ Baștina e dorul sfânt al mamei/ și verdictul tatei greu, dar drept*”.

Din cauza sănătății șubrede, primele două clase de școală le-a făcut la domiciliu, în 1944, mergând direct în clasa a treia a școlii din localitatea de baștină. Fiind elev, îi plăcea să citească mult, participa la șezători literare, serate școlare.

După absolvirea școlii din satul natal, face studii la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Moldova (1955-1960). A activat la redacția ziarului „Tânărul leninist”, apoi ca redactor-șef adjunct al revistei „Nistru” (1963-1968) și redactor principal al Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți (1968-1971). Din 1971 până în 1976, a fost consultant literar la Uniunea Scriitorilor din Moldova, iar între 1976 și 1986 – secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor.

Prima sa poezie publicată în presa periodică datează cu 1951. În anul 1954 este inclus cu un ciclu de versuri în colecția colectivă „Glasuri tinere”.

Debutul editorial al scriitorului s-a produs în 1963 cu placheta de versuri *Darul fecioarei*.

În anii următori apar cărțile: *Ursitoarele* (1965), *Sunt verb* (1968), *Partea noastră de zbor* (1974), *Mândrie și răbdare* (1977), *Coroana de umbră* (1982) ș.a.

Un loc aparte în creația scriitorului îl ocupă poemul *Cavaleria de Lăpușna*, publicat în revista „Moldova” în 1985 – o evocare curajoasă, pentru acele timpuri, a chipului lui Ștefan cel Mare.

Pentru tinerii cititori autorul a scris cărți plătuite cu dăruire de suflet și dragoste de copii: *Comoara* (1964), *De-a baba-oarba* (1972), *Inima și tunetul* (1981) ș.a. În 1988 a apărut o selecție postumă de versuri pentru copii *Aștept un arici*, iar în 2003 – volumul *Saltul din efemer*, apărut la Editura „Litera” în colecția „Biblioteca școlarăului”. În 2014 apar 2 volume: *Din rană crește ramul*

(Editura Arc, colecția „Primăvara poezilor”) și *Punctul meu de sprijin e iubirea*, selecție de Rodica Damian, fiica scriitorului (Editura TipoMoldova, Iași).

Prin cărțile *Pâinea* (1976), *Dialoguri la marginea orașului* (1980), *Pâinea în două cânturi* (1984), Liviu Damian s-a afirmat și ca înzestrat eseist și publicist. A tradus din poezia lui P. Neruda, V. Solouhin, N. Hikmet, I. Ziedonis.

Operele sale au fost apreciate, autorul învrednicindu-se de diverse premii și distincții: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1983, pentru volumul de poezii *Coroana de umbră*), Premiul de Stat (1984, pentru volumele *Dialoguri la marginea orașului* și *Maraton*).

În 1985 i s-a conferit Titlul Onorific „Maestru Emerit al Artei”. S-a stins din viață în urma unei boli grave la 20 iulie 1986.

În anul 1995 în satul de baștină al scriitorului s-a inaugurat Muzeul literar „Liviu Damian”, iar în 2000, pe casa în care a locuit în ultimii săi ani de viață, a fost dezvelită o placă memorială. Numele scriitorului îl poartă o stradă și un liceu din Chișinău.

La 20 martie 2014, din inițiativa Uniunii Scriitorilor din Moldova, a fost inaugurat Festivalul „Liviu Damian și enigmele verbului”.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Opera

Cavaleria de Lăpușna: poem dramatic din epoca lui Ștefan cel Mare / Liviu Damian. – Ch.: Baștina-Radog, 2004. – 72 p.

Coroana de umbră / Liviu Damian. – București: Ed. Fundației Culturale Române, 2002. – 107 p.

Dialoguri la marginea orașului / Liviu Damian; selecț. și postf.: N. Bilețchi. – Ch.: Lumina, 1990. – 212 p. – (Biblioteca școlarăului).

Din rană crește ramul / Liviu Damian; pref.: Lucia Țurcanu. – Ch.: Arc, 2014. – 64 p. – (Primăvara poezilor).

Punctul meu de sprijin e iubirea / Liviu Damian; selecț.: Rodica Damian. – Iași: TipoMoldova, 2014. – (Opera Omnia).

Saltul din efemer / Liviu Damian. – București: Litera Internațional; Ch.: Litera, 2003. – 460 p.

Sunt verb: versuri / Liviu Damian; prez. graf.: Isai Cărmu. – Ch.: Hyperion, 1990. – 127 p. – (Orfica).

Un spic în inimă: versuri / Liviu Damian; prez. graf. de Iaroslav Olinik. – Ch.: Cartea Moldovei, 2002. – 152 p.

Un vagon de jucării / Liviu Damian; cop. și il. de Sergiu Puică. – Ch.: Museum, 1996. – 11 p.: il. color. – (Micile Americi).

Referințe critice

Banțoș, Ana. Liviu Damian: „Cavaleria de Lăpușna” și nevoia de certitudine // Banțoș, Ana. Recuperarea autenticului. – Ch., 2006. – P. 122-128.

Banțoș, Ana. Sacru și profan în poezia lui Liviu Damian // Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană. Vol. 1. – Ch., 2003. – P. 217-231.

Botezatu, Eliza. Confesiunile poematice ale lui Liviu Damian // Botezatu, Eliza. Critică literară. – Ch., 2007. – P. 57-71.

Cimpoi, Mihai. Liviu Damian: logosul ca ethos // Cimpoi, Mihai. Critice. Vol. 3. – Craiova, 2003. – P. 229-232.

Ciocanu, Ion. Liviu Damian // Ciocanu, Ion. Literatura română contemporană din Republica Moldova. – Ch., 1998. – P. 139-154.

Damian Liviu // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților: dicț. biobibliografic / alcăt.: Elena Cugut, Maria Harea. – Ed. a 2-a, rev. și adăug. – Ch., 2004. – P. 126-132.

Damian Liviu // Literatura română: dicț.-antologie de istorie literară / alcăt. Lora Bucătaru. – Ed. a 3-a, rev. și adăug. – Ch., 2003. – P. 172-175.

Dolgan, Mihail. Conceptul modern de poezie la Liviu Damian // Orientări artistice și stilistice în literatura contemporană. Vol. 1. – Ch., 2003. – P. 79-86.

Dedicații lirice

Romanciuc, Vasile. Patria, cuvântul: lui Liviu Damian // Romanciuc, Vasile. Note de provincial. – Ch., 1991. – P. 31.

Vatamanu, Ion. Liviu Damian: poezie // Vatamanu, Ion. Atât de mult al pământului. – Ch., 1990. – P. 48-49.

Vieru, Grigore. Abecedar: lui Liviu Damian // Vieru, Grigore. Acum și în veac. – Ch., 1997. – P. 24.

Referințe

Raționalistă în fond, poezia lui Damian coboară adesea în registrul baladesc, imprimând concretului forță vitală și expresivitate.

Mihai Cimpoi

Izvora din întreaga sa putere spirituală, din aleasa sa cultură poetică, o liniște înflăcărată, care călea duhul celor aflați în preajma inimii sale. Era exploziv duhul său și molipsitor de viață. Alteori arăta fragil ca o floare, plângea chiar. Dar plângea frumos... Suflăt bun în toate... A fost ostaș al vieții, al curajului scriitoricesc...

Grigore Vieru

Liviu Damian atinge cele mai sensibile coarde ale vorbirii noastre sfinte... El are un stil foarte personal, gătit cu multă trudă și caznă...

George Meniuc

Poezie clară și calmă la suprafață, dar grea de trăiri și gânduri și atât de zbuciumată în adâncuri...

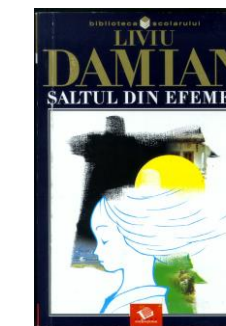
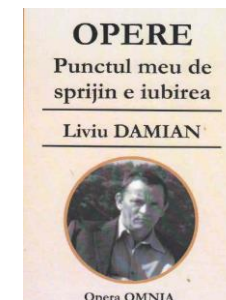
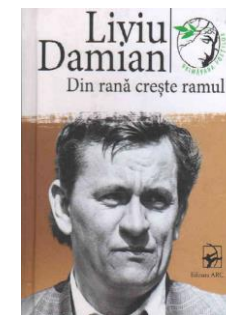
Vladimir Beșleagă

Ca și creația pentru adulți, poezia pentru copii a lui Liviu Damian se concentrează în jurul câtorva probleme predilecte – pământul și pâinea, dăruirea omului, creația, neostoita sete de frumos și bine.

Eliza Botezatu

...Liviu Damian ne-a încurajat să iubim cuvântul, să-l respectăm, să-l prețuim... Acest om era ca un clopot în clocot. Alarma și conștiința acestui neam.

Nicolae Dabija



*Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Claudia Balaban*